

Monumentnummer*: 516939

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 19 september 2000
Kadaster deel/nr 82968/57

Woonplaats* Arnhem
Gemeente* Arnhem
Provincie* Gelderland

Locatiennaam Arnhem
Locatieomschrijving Paasberg

Kadastrale gemeente* Arnhem
Sectie* U
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 453

Omschrijving**

Inleiding

VILLA uit ca. 1890-1900, thans in gebruik als kantoor. Het pand is gebouwd in neorenaissance-stijl en wordt o.a. gekenmerkt door wit gepleisterde speklagen en hoekblokken; blinde segment- en rondboogvormige ontlastingsbogen met geboorte- en sluitstenen in wit pleisterwerk; metselmozaïek met gepleisterde diamantkopjes in de boogvelden; topgevel-risalieten met trapgevels; hoofdgestel met gemetseld fries. Voorts zijn in het in- en exterieur enkele elementen van de Engelse landhuis-stijl verwerkt, zoals markante hoge schoorstenen met reliëf-metselwerk en een centrale hall.

Waarschijnlijk is kort na de bouw aan de rechter achterzijde een tweelaags uitbouw met plat dak toegevoegd, waarin opgenomen een rijk uitgevoerd stucplafond met schildering. Waarschijnlijk ging het destijds om een bestaand plafond (XVIII A?) en is de bouw hierop afgestemd. Het vrijstaande pand bevindt zich in het uiterste noordoosten van Arnhem nabij de gemeentegrens met Rheden, en is gesitueerd op een langgerekt smal perceel aan de noordzijde van de Velperweg nabij de ongelijkvloerse kruising met de Europaweg (A12/E35). Het perceel grenst aan het landgoed Bronbeek. De gemoderniseerde tuin (gedeeltelijk bestemd tot parkeerplaats), alsmede de kantooruitbreiding aan de achterzijde van de villa vallen niet onder de bescherming.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Gedeeltelijk onderkelderde VILLA van twee bouwlagen en een zolderverdieping op samengesteld grondplan. Het pand heeft een vrijwel kubische hoofdmassa met een afgeknot schilddak. De waarschijnlijk later toegevoegde tweelaags uitbouw aan de achterzijde heeft afgeschuinde hoeken. De bakstenen gevels zijn in kruisverband gemetseld met gesneden voegen en worden horizontaal geleed door een uitgemetselde bakstenen plint, speklagen en hoekblokken in wit pleisterwerk, een geprofileerde cordonlijst ter hoogte van de verdiepingsvloer, smeedijzeren sierankers en een afsluitend hoofdgestel (geprofileerde architraaf, fries van siermetselwerk, kroonlijst met bakgoot). De uitgespaarde muuropeningen worden afgesloten door blinde segment- of rondbogen met metselmozaïek in de boogvelden. De dorpels zijn uitgevoerd in hardsteen. De vensters bezitten overwegend T-schuiframes met tweeruits bovenlichten.

Het afgeknotte schilddak heeft aankappingen ter plaatse van een topgevelrisaliet aan de voor- en aan de achterzijde. Het dak is belegd met gesmoorde kruispannen en watert af via bakgoten. In de dakschilden bevinden zich enkele stenen dakkapellen: ramen met aan de onder- en bovenzijde X-vormige roedenverdeling; klauwstukken; uitgemetselde topgevel met schouders en tuit. In de afgeschuinde hoek aan de linker voorzijde is een houten dakkapel met vierzijdig spitsje geplaatst.

De VOORGEVEL (aan de Velperweg) is drie traveeën breed en wordt verticaal geleed door hoekpilasters met eenvoudige lijstkapitelen. De middelste travee is uitgevoerd als topgevelrisaliet. De eerste bouwlaag van de risaliet bezit een driezijdige erker waarin één venster aan weerszijden van een dubbele tuindeur. Het balkon met ijzeren sierhek tussen houten posten in de tweede bouwlaag is bereikbaar via een dubbele deur tussen twee smalle vensters. De zolderverdieping bezit in de topgevel een drielichtvenster die is samengevat onder een rondboog. De topgevel wordt afgesloten door een tuitgevel met schouders. De traveeën aan weerszijden van de risaliet hebben beide één vensteras, die in de zolderverdieping wordt gemarkeerd door een stenen dakkapel. De afgeschuinde linker hoek heeft in de eerste bouwlaag een erker op rechthoekig grondplan en een balkon met dubbele deur in de tweede bouwlaag. Het balkonhek is vergelijkbaar met dat van de middenrisaliet. De vensters en de balkondeur in de linker en rechter travee zijn voorzien van louvre-luiken.

De RECHTER ZIJGEVEL is drie traveeën breed en wijkt per travee telkens enigszins terug. De horizontale gevelgeleding is gelijk aan die van de voorgevel. De brede linker travee heeft in het midden één vensteras, die in de zolderverdieping wordt gemarkeerd door een stenen dakkapel. De iets teruggelegen middentravee heeft in de eerste bouwlaag een sterk gemoderniseerde ingangspartij (glazen pui en luifel); in de tweede bouwlaag een driedelig kozijn met T-schuifraam en smalle zijlichten; en in de zolderverdieping twee gekoppelde vensters met X-vormige roeden onder- en bovenin. De topgevel van deze ingangstravee wordt bekroond door een achtzijdig torentje (vier ronde vensters, platte afdekking). De smalle rechter travee van deze gevel bezit één vensteras. De vensters in de linker en rechter travee van deze gevel hebben T-schuiframes van voornoemd type en zijn voorzien van louvre-luiken. Aansluitend op de rechter zijgevel is aan de achterzijde een tweelaags bouwdeel met plat dak toegevoegd. Dit ten opzichte van de rechter gevel enigszins vooruitspringende bouwdeel heeft een zelfde horizontale geleding als het hoofdgebouw, maar met een grover gedetailleerd hoofdgestel. De hoeken van dit bouwdeel zijn afgeschuind en bieden elk plaats aan één vensteras met schuiframes in de eerste en in de tweede bouwlaag. De afgeschuinde hoek aan de voorzijde is voorzien van een erker (rechthoekig grondplan) met balkon (smeedijzeren hek). De achtergevel van dit bouwdeel heeft in het midden een van de grond af uitgemetselde, en door de gootlijst heen stekende schoorsteen.

De LINKER ZIJGEVEL heeft een zelfde horizontale geleding als de voorgevel. De enigszins risalerende rechter travee is blind en heeft een van de grond af uitgemetselde, en door de gootlijst heen stekende hoge schoorsteen met speklagen in wit pleisterwerk. Het linker gedeelte van deze gevel heeft een omvang van drie vensterassen (T-schuiframes met tweeruits bovenlichten). De middelste vensteras wordt in de zolderverdieping gemarkeerd door een stenen dakkapel. In de plint bevindt zich twee maal een koekoek en een rond

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

ventilatiegat met gietijzeren roostertje.

De ACHTERGEVEL van de hoofdbouw bezit rechts een topgevel-risalië met schoulers en in het midden een uitgemetselde schoorsteen (afsluiting in reliëfmetselwerk). Aan weerszijden hiervan bevinden zich enkele klein vensters met enkelruits draairamen of T-schuiframes met tweeruits bovenlichten. Links van de risalië bevindt zich in de tweede bouwlaag een groot trappenhuis-venster (niet oorspronkelijk kruiskozijn en smalle zijlichten). De eenlaags uitbouw tegen de achtergevel is niet oorspronkelijk en komt derhalve niet voor bescherming in aanmerking.

De RUIMTELIJKE INDELING van de villa is goeddeels bewaard gebleven en bestaat voor wat betreft de begane grond uit drie vertrekken aan de straatzijde, een vestibule aan de rechter zijde, een centrale hall met trappenhuis en zijvertrekken, een toegevoegde salon aan de rechter achterzijde. Deze indeling herhaalt zich in de verdieping. In de villa zijn diverse waardevolle INTERIEUR-ELEMENTEN bewaard gebleven, met name in de kamer aan de linker voorzijde, de hall en de salon aan de rechter achterzijde. De voorkamer bezit een houten lambrizing met panelen; diverse paneeldeuren met geprofileerde omlijstingen (rozetjes op de hoeken), bewerkte architraven en kroonlijsten met bloktandlijsten; het houten balklaagplafond met koof is aan het zicht onttrokken door een verlaagd plafond. Het houtwerk in de hall is na een brand in de jaren zeventig gedeeltelijk gereconstrueerd en bestaat sedertdien uit een vloer van visgraat-parket; een hoge lambrizing met panelen waarin opgenomen twee kasten en een schouw (kap op twee achzijdige stijlen, geplaveide vloer, betegelde wand); diverse paneeldeuren met omlijstingen (eenvoudiger bewerkt dan de oorspronkelijke in de voorkamer); bordestrap met bewerkte trappalen (kwartronde hoekprofielen, rozetten, diamantkop), spijlen (fantasie-zuiltjes met bladkapitelen) en geprofileerde handlijst; balklaagplafond met drie bewerkte onderslagbalken op sleutelstukken (kwarthol-profiel) en consoles (kraalprofielen). De salon bezit een wit marmeren schoorsteenmantel (leeuwepoten, voluutconsoles, schelp en bloemranken) en een zeer rijk uitgevoerd plafond in rococo-stijl. Het plafond bestaat uit een groot ovaal veld met schilderstuk dat is gevat in een enigszins golvende lijst met rocaille-siermotieven. De hoeken zijn voorzien van vakken met eenvoudige lijsten en rocaille-siermotieven. Op de overgang van het plafond naar de wand bevindt zich een lichte koof met lijsten en rocaille-siermotieven. De siermotieven zijn goud geschilderd op een olijfgroene achtergrond. Op het schilderstuk is de 17de eeuwse traditie gevolgd: twee gedeeltelijk ontklede vrouwenfiguren (met rozen, graan en witte duif) en diverse in wolkenhemel zwevende putti met rozenranken. In de erker bevindt zich een veel kleiner rechthoekig plafond-schilderstuk: drie in wolkenhemel zwevende putti met bloemenmand en twee witte duiven. De wanddecoraties in de salon zijn niet oorspronkelijk.

Waardering

VILLA uit ca. 1890-1900.

- Van architectuurhistorische waarde als goed en gaaf voorbeeld in exterieur van een grote vrijstaande villa in neorenaissance-stijl, die opvalt door hoogwaardige esthetische kwaliteiten, zoals gave verhoudingen, goed materiaalgebruik en bijzondere ornamentiek. Voorts bezit het pand bijzondere onderdelen in het interieur; met name het stucplafond met ovaal schilderstuk in Lodewijk XV-stijl in de salon is opmerkelijk.

- Van stedenbouwkundige waarde vanwege de ligging naast het park en militair tehuis Bronbeek aan de noordzijde van de Velperweg, een oude uitvalsweg waaraan vanaf de tweede helft van de 19de eeuw grote vrijstaande villa's werden gebouwd.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument